

Za poduk in kratak čas.

V Sarajevu.

V. Tudi kristijani Sarajevski se ne morejo z dobro uredjenimi šolami ponašati. Katoličani so l. 1865. ustanovili šolo za dečke. To kaže napis na poslopju: kterege sem si zapomnil: „Narodno katoliško učilište zadušbinom Svitloga cara Abdul Aziza, spomočju sjajnih Dvorovah katoličkih, mestnih obštinah i raznih dobročiniocah sagradil Fr. Grgo Martić župnik, ljeta gosp. 1865“. Dekliško so odprle l. 1871 usmiljene sestre ter jo izvrstno vodijo v veliko duševno in telesno korist svojih učenk, katerih imajo po 60—70. Srbi imajo 4razredno ljudsko šolo za fantiče, za ktero je neki največ storil dalmatinski kaludjer Teofil Petranović, od kterege je tudi več stovstvenih del: n. p. „Srbske narodne pjesme iz Bosne in Hercegovine“ itd. Tudi za dekleta je posebna šola. Sedanja zemeljska vlada za Bosno in Hercegovino namerala utemeljiti realno gimnazijo za učence vsakega verozakona sé srbsko-hrvatskim naučnim jezikom. O kakih znanstvenih zavodih, akademijah, muzejih, slovstvenih društvih ni v Sarajevu ne sluha ne duba. Čudno je, pa resnično, da tako obljudeno mesto ni imelo niti edne knjigarnice. Vsako tako početje je bilo prepovedano. Šolske knjige, če jih je kaj bilo, je smel le učitelj prodajati in še to z dovoljenjem visoke turške vlade. V tiskarni škripalnici sta se sicer tiskala dva lista: „Bosna“ in „Cvjetnjak“, a sta bila medla in publa in ničvredna. V številki 45. l. 1874. „Bosne“, ki mi je po naključju v roke prišla, je skoro tretji del sestavkov „preštampan“ iz Carigradskih listov „Deba“ in „Šark“. Dopadala mi je priprosta razprava o odgojevanju mladeži, ktero je zmodroval Refet efendija, mudir Vitanske medrese. Čitatelje bi zanimala, pa je predolga prestava. S tem, da Sarajevčani niso marali za duševno hrano, da jim je bila vestna odgoja otrok deveta briga, zabijali so si žrebelj za žrebljem v trugo svoje sreče, svojega blagostanja. Bolj ko za vse drugo skrbeli so in še skrbijo za dobro vodo. Javnih studencev je mnogo in še precej lepih, kamenatih. Skrb za čisto vodo se vjema s turško vero, ki zapoveduje večkratno čiščenje na dan. Zato je tudi mnogo kopališč, ki se od zvonaj s svojimi kuplami očesu lepo podajajejo, ali znotraj so neznažna, grda, sploh neprilicna. Edno največjih sem si želel ogledati, pa je me smradljivost tako naglo odgnala, kakor me je zvedljivost prignala. Turške nemarnosti nikder ne manjka. Gostilnic in pivarnic v našem smislu ni bilo. V srbski ulici si sicer našel „Centralhotel“ a là france, pa se je ta a là france le s tem odlikovala, da so po sobah stale mize, stoli in postelje, česar po drugod ni bilo. Kavarn je mnogo in v teh zanživa muhamedanec najslajšo radost, katero imenuje „kef“ italijanski „far niente“, sladosladki delopust. Omenim še naj, da je čez

Miljacko več mostov narejenih, izmed katerih so trije kamenati, drugi so leseni, uže hudo poškodovani. Najlepši je carjev most, na katerem čepi vedno dosti revnih Turkinj, ki prosijo milošnje od mimogredočih. Zabiti ne smem na pokopališča, ki so raztrošena med hišami, pri mošejah in na bližnjih gričih. Na grobovih stojita po dva kamenata 2—3 črevljev visoka stebra, ki imata zgoraj vdolbljen turban ali fes, če je bil ranjki mož, spominek ženske pa je zgoraj rtast ali pa gladko prirezan. Tu in tam kinčajo gomilo sila debeli, pečinam podobni kamni, pod katerimi neki počivajo sami „svetci“. Cvetlic sem redko kje zapazil. Tudi cipres in strmogledak ali vrb žalujk ni najti, ktere neki kinčajo orientalske mirodvore.

Zgodovinske vrednosti je opomba, da so prvi pot došle avstrijske čete v Sarajevo leta 1668. Drugikrat l. 1697. pod princem Evgenijem, ki je mesto užgati dal, ker so mestjani jegovega poslanca ubili. Ko je vojskovodja zapustil Bosno, preselilo se je 40.000 kristijanov v Slavonijo. Dne 19. avgusta 1878 so zopet Avstrijanci osvojili po krvavem boju bosansko metropolo ali glavno mesto. V tej borbi je pogorela prva ulica mestna. Razvaline so se razvozile in zravnale. Najbrž bode tukaj sčasoma nastalo prijetno sprehajališče.

Tako smo si v glavnih črtah ogledali stolno mestno na novo pridobljene Bosne. Videli smo, da se ono ne more s posebnimi znamenitostmi ponašati, vendar mu podaja prijazna, lepa in pa važna lega na sredi med Savo in Egejskim morjem prednost pred mesti, kakor so: Sofija, Adrianopol in druga. Zraven je za Carigradom in Drinopoljem tretje mesto, ktero zovejo Turki: gnjezdo trgovačko.

Miha Napotnik.

Smešničar 38. Umirajoč kmet je svojo poslednjo voljo tako-le zapisal (testament): „Ničesar nimam, dolžen sem mnogo, a to, kar še ostane, zapuščam siromakom.“

„Vrtec.“

Razne stvari.

(*Svitli cesar*) so farnej cerkvi v Fraubeimu darovali 250 fl. da poplača stavbenski svoj dolg.

(*Ptujska čitalnica*) se je preselila v g. Muršičeve prostorije ter ima 21. sept. zvečer veliko „besedo“. Načrt je obširen in dobro sestavljen. Slavnostni govor bo imel g. dr. Gregorič. Napsled je ples. Sodeloval bo osmospev znanih in slavljenih pevcev ljubljanske čitalnice ter svirala cela godba ptujskega muzikalnega društva. Vstopnina za neude 50 kr. za družino 1 fl. Začetek je točno ob 7¹/₂ uri zvečer.

(*Ponočni tatovje*) so 10. sept. v Svetelki fare Drameljske skoz kuhinjsko okno vdrli, 3 ženske z napetimi puškami zažugali, da so tiho v posteljah ostale, in potem hišo izropali, kolikor se je dalo, še kokoši so odnesli. Škode je 70 fl. Treh zločincev ženske niso spoznale.